

عنوان مقاله:

ناسازگاری سیمای اهریمن و دیوان در شاهنامه با متون زرتشتی

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های ادیبانی، دوره 3، شماره 5 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

حسین حیدری - دانشیار گروه ادیان، دانشگاه کاشان.

محدثه قاسم پور - دانش آموخته کارشناسی ارشد ادیان، دانشگاه کاشان.

خلاصه مقاله:

فردوسی برای حفظ و تداوم هویت ایرانی، به تدوین شاهنامه همت گذاشت. به دلیل اینکه در زمان حکیم توس، دوره باورمندی بی چون و چرا به اساطیر فرا رسیده بود، وی با تلفیق اساطیر با باورهای زرتشتی و غیرزرتشتی سده های پیش و پس از اسلام، قالب اسطوره را به حماسه مبدل کرد و کاخ شاهنامه را بنا نهاد. از این رو، شاهنامه صرفاً گزارشگر باورها و آیین های ایران پیش از اسلام نیست. این مقاله نخست ویژگی ها و کارکرد اهریمن، و آنگاه رابطه اهریمن با اورمزد و جهان را در اوستا و متون پهلوی با گزارش شاهنامه مقایسه می کند. سپس، گزارش فردوسی درباره سرشت و اوصاف دیوان، رابطه دیوان با اهورامزدا و آفریده های او، راه مبارزه با دیوان، و اوصاف سه دیو بزرگ (رشک، آز، خشم) را با گزارش متون زرتشتی باستان می سنجد و همسویی ها و ناهمسویی های آنها را آشکار می کند. این جستار نشان می دهد که در شاهنامه، اهریمن و دیوان جایگاه پیشین خود را از دست داده اند و از اقتدار آنها و تاثیری که در هستی داشته اند به شدت کاسته شده است و به جایگاه فروتری که در متون و فرهنگ اسلامی دارند، نزدیک شده اند.

کلمات کلیدی:

شاهنامه، فردوسی، اوستا، اهریمن، دیوان، متون پهلوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1396125>

